

החסה ללא חרקים - טו"ח

הרב יגאל קמינצקי

א. שאלה:

אני חקלאי המגדל חסה בשטח פתוח. במשך הגידול ולקראת הקטיף שלחתי כ-15 ראשי חסה לבדיקת מעבדה מדגמית - והם נמצאו נקיים מחרקים, האם אוכל לקבל אשור על כך שהחסה בכל השטח נקיה מחרקים?

תשובה:

מכיון שהחסה בשטח הפתוח מוחזקת בחרקים, אין בדיקה מדגמית מועילה להכשיר את השטח ולהוציאו מחזקת חרקים. יתרה מכך: גם אם נבדוק את רוב ראשי החסה בשטח והן ימצאו נקיים אין בכך להכשיר את שאר השטח הבלתי בדוק.

ב. שאלה:

אני צרכן נאמן של החסל"ח (חסה ללא תולעים) קרה לי פעם שמצאתי זבוב בחסה, האם אין בכך זה להפקיע את הקביעה שהחסה ללא חרקים, וע"כ היא תהיה חייבת בבדיקה?

תשובה:

מהתורה הולכים אחר הרוב, וע"כ כשהרוב נקי אין צורך לבדוק את השאר. חכמים גזרו שגם אם יש מיעוט מצוי - חובה לבדוק את השאר. כאשר הריעותא קיימת רק במיעוט שאינו מצוי, אין צורך לבדוק את השאר. מקובל (עפ"י דברי המשכנות יעקב) שעד 10% נחשב למעוט שלא מצוי, ע"כ עפ"י זה אין צורך לבדוק, למשל, תפוח לפני האכילה, אע"פ שניתן לעיתים למצוא בו תולעת.

בחסל"ח הסיכוי למצוא בחסה חרק הינו קטן ביותר (הרבה פחות מאחוז) וע"כ מציאת חרק אינה פוגעת בקביעה שהחסה הינה ללא חרקים ואינה צריכה בבדיקה.

ג. שאלה:

אם החסה הינה ללא חרקים, מדוע נכתב על גבי האריזה שיש צורך לשטוף את החסה לפני האכילה?

תשובה:

עפ"י הדין אין צורך לשטוף את החסה (עפ"י הנאמר בתשובה הקודמת) אולם לרווחא מילתא הורנו לשטוף את החסה, לאחר שטיפה זו, הסיכוי למצוא חרק כל שהוא הינו אפסי שבאפסיים.

ד. שאלה:

כיצד אתה יכול לקבוע זאת באופן כל כך ודאי? הרי ישנם חרקים שאינם יורדים בשטיפה!

תשובה:

כידוע, ניתן למצוא בירקות העלים שני סוגי חרקים: א. חרקים הניזונים מן הצמח ואחוזים בו היטב (כזבוב המנהרות וכנימות עלה) בין חרקים אלו ניתן למצוא כאלה הנגרמים משינויים

באופן חלקי בלבד וכאלה שאינם יורדים בשטיפה כלל.
 ב. חרקים שמצאו מנוח ומסתור רגועים בחסה (כחיפושית וזבוב הכבול), יורדים בשטיפה בקלות. חרקים מהסוג הראשון לא נמצאים בחסל"ת כלל. חממה החשודה בנגיעות בחרקים אלו נפסלת מיידית. חרקים מהסוג השני יכולים להמצא לעתים רחוקות מאד, וכפי שציינתי, יורדים בקלות בשטיפה.

ה. שאלה:

כיצד היה לכם כח להוציא דבר מחזקתו, ולקבוע שחסה, שתמיד נחשבה למוחזקת בחרקים, תהפך להיות חסה שלא מוחזקת בחרקים?

תשובה:

הקב"ה יצר וברא את החסה ללא חרקים. החרקים נמשכים אל החסה באחד משלבי הגידול. במציאות הוכח שחסה שגדלה בשטח פתוח "מושכת" אליה באופן טבעי חרקים מחרקים שונים. הפעולות שאנחנו נקטנו, כגידול החסה בחממה המוקפת ברשת צפופה וכן פעולות נוספות מונעות מן החרקים להגיע לחסה. שיטות אלו הוכחו באופן מדעי כאמינות וע"כ מכיון שמציאות הגידול השתנתה, הפכנו את החסה בשיטת גידול זו לאינה מוחזקת בחרקים.

ו. שאלה:

מהן דרכי ההשגחה והפיקוח שלכם להבטיח שנעשות כל הפעולות הנדרשות להרחקת החרקים מהחסה?

תשובה:

ההשגחה הינה קפדנית, וניתן אישור לשווק התוצרת רק אם השטח עמד בדרישות הבאות:
 א. בדיקת השטח לפני השתילה.
 ב. מעקב צמוד של משגיח יר"ש (מומחה לחרקים המסתובב בין שטחי הגידול באופן קבוע).
 ג. פקוח של רב מטעם הרבנות האזורית.
 ד. בדיקת השטח ע"י האגרונום שמעון ביטון - אבי שיטת הגידול של החסל"ת.
 ה. בדיקות מעבדה קבועות.
 ו. החסה עוברת דרך בית האריזה ולפני אריזתה עובר כל ראש חסה "מבט כללי". דבר זה בא להבטיח שאם למרות כל הפעולות שנקטנו לא "עלינו" על בעיה במהלך הגידול נוכל לאתרה לפני השיווק (זה אמור בעיקר ביחס לפרודניה, שאח מציאותה ניתן לזהות בקלות).
 ז. החסל"ת משוקת בשקית ארוזה ומסומנת כשעל גביה תווית למניעת זיופים.
 ח. קשר עם צרכנים לאתר כל תקלה אפשרית.

ז. שאלה:

מדוע אתם מצריכים בדיקה מדגמית? הרי ממנ"פ, אם השטח מוחזק בחרקים - בדיקה זו לא מועילה, ואם השטח הינו בחזקת מיעוט שאינו מצוי - אין צורך בבדיקה!

אכן בדבר שהריעותא המצויה בו באופן טבעי הינה "מיעוט שאינו מצוי" אין צורך בבדיקה כלל, אולם במקרה שלנו שינוי מציאות למיעוט שאינו מצוי תלוי במעשה האדם וכבר למדנו שרוב שתלוי במעשה אינו רוב כשיש ספק אם המעשה נעשה. המעקב והפיקוח של המשגיחים וכן בדיקות המעבדה באים להבטיח ולוודא שהתקלאי פועל כהוגן וכשהפעולות המוציאות מחזקת איסור - אכן נעשות.

ח. שאלה:

קנתי לאחרונה חסל"ת כשע"ג האריזה הודבקה פתקית שתכנה היה שתחכן מציאות זבוב הכבול בחסל"ת, וע"כ היא חייבת בשטיפה. האם אין בשיוק חסה ללא חרקים - ללא הפתקית, משום הכשלת הצבור?

תשובה:

בפירוש לא! זבוב הכבול מוכר לנו. אנו מכירים את צורת התנהגותו. זבוב זה יורד מהחסה בנפיחה קלה או בשטיפה. התרנו את השמוש בחסה זו ע"י פתקית רק בשטחים בהם נמצא הזבוב באופן מועט בלבד. שטחים שכמות הזבובים הייתה גדולה - נפסלו!

ט. שאלה:

יש לי מסעדה במרכז העיר ואני רוצה מאד להשתמש רק בחסל"ת ובירקות עלים נוספים ללא חרקים. אולם יש לי שתי בעיות:
א. מחיר החסל"ת גבוה מהחסה הרגילה.
ב. ישנם לעתים ימים בהם קשה להשיג את הסחורה.

תשובה:

עלות ירקות העלים ללא חרקים גבוהה יחסית מהסיבות הבאות:
א. העובדה שמשתמשים באמצעים מיוחדים (חממות, רשתות וכד') שעלותם יקרה.
ב. מערכת פיקוח נרחבת ומקיפה שעלותה יקרה (אגרונום, משגיח, רב, מעבדה ועוד).
ג. פסילתם של שטחי גידול שאינם עומדים בקריטריונים ההלכתיים.

אשר להספקה - בד"כ הבעיה היא שלי. מתוך רצון לעמוד ברמת כשרות נאותה ולא להכשיל ח"ו את הצבור, אני פוסל לא מעט שטחים שלא עמדו בקריטריונים, דבר היוצר מחסור בשוק.